

POSTANOWIENIE

14 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K.P.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji [...] spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej K.P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 13 maja 2022 r., I ACa 641/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów procesu 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 10 maja 2021 r. oddalającego jego powództwo o zapłatę 80.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 3 kwietnia 2000 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. oraz rozstrzygającego o kosztach procesu.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany

(zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 i 2, art. 917, art. 448, art. 24 § 1 oraz art. 446 § 3 k.c. w związku z treścią ugód zawieranych przed 3 sierpnia 2008 r. z uwagi na ich rozbieżną interpretację dokonywaną przez sądy powszechne oraz Sąd Najwyższy oraz udzielenia odpowiedzi na następujące pytania prawne:

1. czy w oparciu o treść art. 446 § 3 k.c. można utożsamiać przyznane przed 3 sierpnia 2008 r. w ugodzie odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej z zadośćuczynieniem za naruszenie dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej przysługującego na podstawie art. 448 i art. 24 § 1 k.c.?
2. czy oświadczenie zawarte w ugodzie zawieranej przed 3 sierpnia 2008 r. przez osobę poszkodowaną z zakładem ubezpieczeń dotyczące utraty osoby

najbliższej w wyniku czynu niedozwolonego, w którym poszkodowany zrzekł się dalszych roszczeń w zamian za otrzymanie odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. dotyczy zrzeczenia się również zadośćuczynienia przysługującego na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. z tytułu zerwanej więzi rodzinnej?;

3. czy ugoda zawarta przed 3 sierpnia 2008 r. przez osobę poszkodowaną z zakładem ubezpieczeń dotycząca utraty osoby najbliższej w wyniku czynu niedozwolonego na mocy której wypłacono wyłącznie odszkodowanie na podstawie art. 446 § 3 k.c. mogła obejmować swoim zakresem również zadośćuczynienie przysługujące na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. z tytułu zerwanej więzi rodzinnej?

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że przedmiotem ugody stają się wszystkie roszczenia wynikające z danego stosunku prawnego - tego, który został ugodą objęty, o ile w jej treści nie zastrzeżono odmiennie. Jeżeli z treści ugody stron nie wynika, że objęto nią jedynie część roszczeń, należy przyjąć, że strony uregulowały wszystkie elementy łączącego je stosunku (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2018 r., II CSK 375/17, niepubl., i z 12 września 2018 r., II CSK 538/17, OSNC-D 2019, poz. 52). *In casu* strony zawarły ugodę, w której treści powód oświadczył, że ugodzona kwota stanowi pełne zaspokojenie jego roszczeń wynikających ze skutków wypadku z dnia [...] 2000 r. i zrzeka się wszystkich dalszych roszczeń na przyszłość w stosunku do pozwanego. Wykładając powyższe oświadczenie, Sąd uznał, że powód zrzekł się wszelkich roszczeń w stosunku do pozwanego i ugoda wyczerpuje wszelkie roszczenia między stronami. Kwestia wykładni złożonych w powyższej ugodzie oświadczeń w zakresie woli powoda tylko częściowego zrzeczenia się roszczeń nie może być przedmiotem abstrakcyjnego rozstrzygnięcia.

W judykaturze utrwalone jest stanowisko w myśl którego za krzywdę powstałą wskutek śmierci poszkodowanego, spowodowanej czynem niedozwolonym popełnionym przed dniem 3 sierpnia 2008 r., najbliższemu członkowi rodziny przysługuje zadośćuczynienie na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011 nr B, poz. 42; z 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12, OSNC

2013, Nr 4, poz. 45, z 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, OSNC 2013, nr 7 - 8, poz. 84, cyt. postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2014 r., III CZP 2/14, OSNC 2014, nr 12, poz. 124; wyroki Sądu Najwyższego z 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, OSNC-ZD 201, nr 2, poz. 44; z 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, niepubl.; z 20 sierpnia 2015 r., III CSK 594/14 i II CSK 595/14, niepubl.; z 7 kwietnia 2016 r., III CSK 217/15, niepubl.; z 7 lipca 2017 r., V CSK 607/16, niepubl.; z 9 czerwca 2021 r., V CSKP 84/21, niepubl.). Sąd Najwyższy wyraził również słuszne stanowisko, że wypracowanie przez sądy pewnej linii orzeczniczej prowadzącej do odkodowania z istniejących norm prawnych roszczeń dotychczas z tych norm nieodczytywanych czy też nieujawnianych nie jest równoznaczne powstaniu nowych roszczeń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2019 r., IV CSK 203/19, niepubl.).

Przywoływany przez skarżącego wyrok Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2019 r., V CSK 295/18 (niepubl.), podobnie zresztą jak wcześniejsze wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 594/14, niepubl.), w których zwracano uwagę na rodzajową i normatywną odmienność zadośćuczynienia za zerwanie więzi rodzinnej przyznawanego na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. i roszczenia opartego na art. 446 § 3 k.c., dotyczyły znaczenia i powagi rzeczy osądzonej wcześniej wydanego wyroku, opartego na art. 446 § 3 k.c., dla sporu o zadośćuczynienie na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. Wykazywane zatem przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego są w istocie pozorne, zaś rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, wobec przywołanego na wstępie stanowiska Sądu Najwyższego, nie uzasadniają wniosku, że zachodzą wskazane w uzasadnieniu wniosku przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł względów Sąd Najwyższy, jak w sentencji.

(K.L.)

[a]